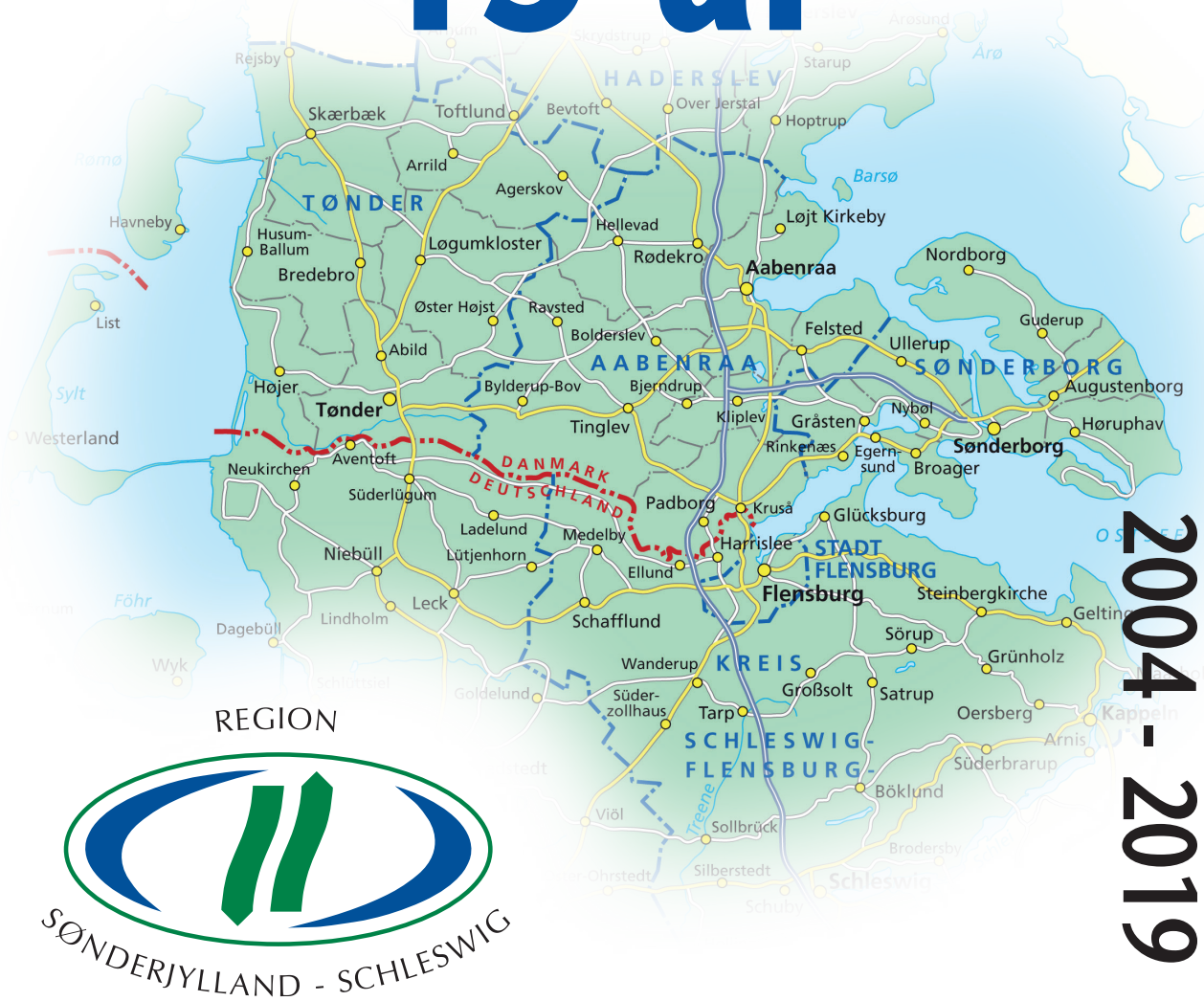

Infocenter 15 år

2004 - 2019

Region Sønderjylland-Schleswig

Region Sønderjylland-Schleswig
Regionskontor & Infocenter
Lyren 1 DK-6330 Padborg
Tlf. +45 74 67 05 01 Fax + 45 74 67 05 21
www.region.dk|de
www.pendlerinfo.org
www.kulturfokus.dk|de
August 2019
Fotos: Tim Riediger

ISBN: 978 879 382 7059

15 år med grænsependlervejledning i Region Sønderjylland-Schleswig

Med Interreg-projektet 'Infocenter Grænse-Grenze' slog Region Sønderjylland-Schleswigs regionale grænsependlervejledning for første gang dørene op for rådeøgende arbejdstagere og arbejdsgivere i regionen den 1. august 2004. I anledning af 15-årsjubilæet vil der i det følgende blive informeret om aktiviteterne og udviklingen og også givet et bud på fremtidsudsigterne.

Team: Peter Hansen, Kalina Langer, Alexander Roeder og Carsten Vammen

Vejledningscentret, som i starten var bemandet med 1 ½ fuldtidsstilling, søgte frem for alt at realisere en yderligere åbning af det grænseoverskridende arbejdsmarked og præsentere Region Sønderjylland-Schleswig som en aktiv og unik region med en særlig viden om nabolandet. Og alene den kendsgerning, at der i støtteperioden blev gennemført ca. 8.400 vejledninger, selv om det planlagte antal kun var sat til 1.000, vidner med al tydelighed om, at tilbuddet var en stor succes og også et vigtigt initiativ. Det medførte samtidig, at de politiske beslutningstagere besluttede sig for at gøre tilbuddet permanent og tilpasse kapaciteterne.

I dag indgår Infocentret som en integreret del af Regionskontoret, der er Region Sønderjylland-Schleswigs sekretariat, og vejledningsarbejdet forestås i dag af 3 medarbejdere.

Vejledning i Padborg

Behovene

Da vejledningscentret for grænsegængere startede op, var arbejdet koncentreret omkring at danne netværk med forskellige aktører, herunder særligt at fremskaffe og formidle informationer og udarbejde materiale samt oprette en hjemmeside. Det er altid blevet prioriteret højt, at der arbejdes tæt sammen med andre aktører, og at dobbeltarbejde og dobbeltstrukturer skal undgås. Som følge af den store efterspørgsel efter arbejdskraft i Danmark, særligt i årene 2005 - 2008, er talrige nye pendlere blevet rådgivet, og der er opbygget grundlæggende viden om grænseoverskridende problemstillinger. I takt med den begyndende finanskrise og de stigende ledighedstal på begge sider af grænsen begyndte antallet af grænsependlere at falde støt og nåede et lavpunkt i 2012.

Dette har dog ikke været ensbetydende med et tilsvarende fald i vejledningstillene, idet ledige, tidligere grænsependlere og uarbejdsdygtige med en relation til arbejdsmarkedet i nabolandet også stiller spørgsmål, selv om disse rådsøgende ikke fremgår af grænsependlerstatistikkerne.

På grund af de nødvendige ændringer i dataindsamlingsmetoden samt nye kilder stiller Regionskontor & Infocentret siden 2015 et årligt skøn af høj kvalitet til rådighed.

De fastsatte værdier vises nedenfor:

Statistik

Ændringer i antallet af aktive grænsependlere og andre på det grænseoverskridende arbejdsmarked kan hverken tilskrives de arbejdsmarkedspolitiske aktørers arbejde alene eller er udtryk for det vejledningsbehov, der måtte være på et givet tidspunkt. Især de store

konjunkturudsving i de forgangne år har med al tydelighed vist, at arbejdsmarkedet ligger under for en enorm dynamik.

Men ikke desto mindre giver antallet af grænsependlere og de emner, der er rettet henvendelse om, et overblik over vejledningscentrets arbejde.

Grænsependlertal

2003	(D > DK)	1.683
2004	(D > DK)	1.882
2007	(D>DK + DK>D)	ca. 12.700
2008	(D>DK + DK>D)	ca. 19.300
2009	(D>DK + DK>D)	ca. 13.700
2010	(D>DK + DK>D)	ca. 10.170
2011	(D>DK + DK>D)	ca. 9.100
2012	(D>DK + DK>D)	ca. 8.400
2013	(D>DK + DK>D)	ca. 8.500
2014	(D>DK + DK>D)	ca. 8.700
2015	(D>DK + DK>D)	ca. 14.500
2016	(D>DK + DK>D)	ca. 14.675
2017	(D>DK + DK>D)	ca. 14.418
2018	(D>DK + DK>D)	ca. 13.600

Antal vejledninger fra august 2004 til juli 2019

	jan	feb	marts	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	sum
2004								52	100	116	143	58	469
2005	183	152	146	134	132	171	133	254	196	133	163	102	1899
2006	223	185	253	188	209	288	259	393	331	332	298	204	3163
2007	381	398	412	449	331	454	450	486	408	392	417	280	4858
2008	483	470	374	465	514	473	436	344	432	423	342	295	5051
2009	413	465	458	367	369	406	342	306	329	265	309	235	4264
2010	294	331	372	339	276	380	250	315	332	307	361	231	3788
2011	353	355	464	343	356	297	290	331	376	293	289	186	3933
2012	284	276	316	251	247	215	219	256	192	225	262	172	2915
2013	280	215	222	195	178	174	157	197	174	191	150	120	2253
2014	288	193	229	207	209	173	141	282	233	194	228	138	2515
2015	257	264	294	204	207	226	215	269	272	222	281	166	2877
2016	297	305	280	286	224	239	217	272	214	201	260	202	2997
2017	265	237	282	159	187	207	195	294	208	195	281	170	2680
2018	298	258	312	285	191	247	239	292	281	238	282	158	3081
2019	363	384	406	319	281	259	291						2303

Vejledning fordelt på emner fra 2004-2019

Almen: Spørgsmål som kan besvares uden at man ser på den enkelte person og den individuelle situation.

Individuel: Spørgsmål, som kun kan besvares ved at se på den individuelle persons situation.

<p>Arbejdsmarked Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Tyskland uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.</p>	504
<p>Arbejdsmarked Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Danmark uden individuel karakter. Den enkeltes personlige forhold skal der ikke tages højde for.</p>	7875
<p>Arbejdsmarked Tyskland individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Tyskland, typisk dansk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.</p>	1219
<p>Arbejdsmarked Danmark individuelt Spørgsmål vedr. arbejde i Danmark, typisk tysk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.</p>	5833
<p>Skat alment i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat uden individuel karakter. Typisk: Mulig pendler uden et konkret arbejdstilbud. Typiske spørgsmål: Hvad er sidste frist for aflevering af selvangivelse? Hvor høj er den gennemsnitlige skat?</p>	3684
<p>Skat individuelt i Danmark eller Tyskland Spørgsmål vedrørende skat i nabolandet med individuel karakter. Typisk: Aktiv grænsependler, grænsependler på pension, mulig pendler med konkret arbejdstilbud, andre forhenværende grænsependlere. Typiske spørgsmål: Hvad kan jeg trække fra i skat? Kan jeg bruge grænsegængerreglen? Er det muligt at være ubegrænset skattepligtig? Hvorfor har jeg modtaget 6 årsopgørelser? osv.</p>	6629
<p>Sygesikring alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende sygesikring uden individuel karakter. Typisk: Hvor er jeg sygesikret som grænsependler? Hvor høj er sygedagpengesatsen generelt?</p>	1275
<p>Sygesikring individuelt i Danmark eller Tyskland Kræver en betragtning af den enkeltes sag. Er beskæftigelsesperioden opfyldt? Hvor længe har man været syg? Hvor høj er sygedagpengesatsen?</p>	3993
<p>Pension alment i Danmark eller Tyskland Almene spørgsmål vedrørende folkepension, tjenestemandpension, egne pensionsordninger (fx Riester), førtidspension/Erwerbsminderungsrente, folkepension/Rente, efterløn/Vorruhestand og lign.</p>	947
<p>Pension individuelt i Danmark eller Tyskland Som ved pension almen men med personlig karakter.</p>	3603
<p>Øvrig social sikring i Tyskland alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, plejeforsikring arbejdsulykkesforsikring, familiedydelser og efterløn.</p>	338

Øvrig social sikring i Danmark alment Almene spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, arbejdsulykkesforsikring, familieydelse og dansk efterløn.	1052
Øvrig social sikring i Tyskland individuelt Som ved alment men med personlig karakter.	1295
Øvrig social sikring i Danmark individuelt Som ved almen men med personlig karakter.	2373
Erhvervskontakter i Tyskland Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	96
Erhvervskontakter i Danmark Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	407
Øvrige spørgsmål alment eller individuelt Spørgsmål vedrørende andre ting end nævnt før som for eksempel giftermål, skilsmisse, statsborgerskab.	7923
Resultater	49.046
Svar- med det samme uden yderligere sagsbehandling.	35.786
Henvisning- Spørgsmålet skal besvares af den kompetente myndighed, da det hyppigt kræver en individuel afgørelse (der henvises direkte til den ansvarlige institution).	11.707
Undersøgelse og svar- Den individuelle sag skal undersøges i samarbejde med andre, eller spørgsmålet er så komplekst, at det skal undersøges nærmere. Kan principielt ikke besvares med det samme.	1.553

Ser man på vejledningsarbejdets kvalitet og succes, så er det noget, der er meget svært at måle sammenlignet med de absolutte tal. Generelt får vejledningscentret positiv respons fra de rådsøgende, som giver udtryk for tilfredshed. I meget få tilfælde er borgerne utilfredse med vejledningstilbuddets begrænsninger, hvilket typisk er tilfældet, når det drejer sig om skatteoptimerende spørgsmål eller juridisk vejledning, som Infocentret ikke må eller kan være behjælpelig med. Undertiden er de rådsøgende ikke indforståede med de oplysninger, de får. Det giver anledning til frustration hos de pågældende, når de ikke kan få stillet en bestemt ydelse i udsigt, når der bliver identificeret mobilitetsbegrænsninger, eller de bliver gjort opmærksom på huller i lovgivningen. Men det kan desværre heller ikke undgås i fremtiden.

I slutningen af 2018 blev der gennemført en brugerundersøgelse ved hjælp af et spørgeskema. Resultatet bekræftede indtrykket at de rådsøgende er tilfredse med tilbuddet og at der ikke er de helt store ønsker til indhold og organisation af vejledningstilbuddet.

Vejledning i Padborg

Løbende forandringer er en del af succesen

Da støtteperioden udløb i 2007, besluttede bestyrelsen for Region Sønderjylland-Schleswig at videreføre det vejledningstilbud, som efterhånden var blevet helt uundværligt. I 2007 og 2008 blev personalesituationen således tilpasset kapacitetsbehovet, og efter en personaleudskiftning er der siden dengang tre fuldtidsstillinger til rådighed. På grund af efterspørgslen og spørgsmålenes kompleksitet er de eksisterende ressourcer ikke længere tilstrækkelige. Infocentret er siden 2007 indgået som en integreret del af Regionskontoret og beriger sekretariatets arbejde med sin ekspertise på mange områder. For at kunne tilbyde denne vejledningstjeneste flere steder i regionen, har man siden 2007 haft månedlige træffetider i Flensburg, Leck, Aabenraa og Schleswig. Siden 2015 er Infocentret også til stede i Tønder en gang om måneden. Specielle informationstilbud rettet mod arbejdsgivere, fagforeninger eller myndigheder tilrettelægges i tæt samråd med de pågældende og gennemføres som seminar eller foredrag. Endvidere er Infocentret repræsenteret på forskellige messer med fokus på det grænseoverskridende arbejds- og uddannelsesmarked. Der er bl.a. afholdt en lang række arrangementer sammen med Femern Bælt-regionen, og man har været kollegerne her behjælpelig med at besvare relevante spørgsmål.

Med vejlednings- og analysearbejdet, som koordineres af sekretariatets leder, råder regionen over et slagkraftigt instrument til fremme af mobiliteten for arbejdstagere, arbejdsgivere, studerende, pensionister samt tilflyttere.

Rent emnemæssigt fordeler de rådsøgendes henvendelser sig fortsat på følgende felter: skat, sygesikring og plejeforsikring, pensions- og arbejdsløshedsforsikring samt ulykkesforsikrings- og familieydelse. I de senere år er der dog kommet en lang række særlige emner til, hvilket har gjort det nødvendigt at udvikle indholdet i faglig og vejledningsdidaktisk henseende. Som eksempler

skal her kun nævnes den bagudrettede beskatning af udlandspensioner, der blev indført i Tyskland i 2005, og den øgede efterspørgsel på danske arbejdsattester. For også at kunne leve op til de rådsøgendes krav i fremtiden, er det uomgængeligt, at de faglige informationer løbende bliver justeret og udbredt, og at rådgiverne løbende bliver efteruddannet.

Forandringer på det grænseoverskridende arbejdsmarked

Foruden det rent statistiske kan der også konstateres kvalitative forandringer på det meget dynamiske dansk-tyske arbejdsmarked. Særligt byggeboomet i Danmark fæstnede sig i befolkningens bevidsthed i årene frem til 2008. Det medførte bl.a., at rigtig mange mennesker vendte blikket mod nord for bl.a. også at lære dansk. Der har dog også været et par meget negative eksempler, hvor arbejdstagere endte med at stå i en vanskelig situation på grund af manglende viden eller ganske enkelt falske forestillinger, men også på grund af arbejdsgivere, der handlede i strid med reglerne.

Kvalifikationskravene har dog ændret sig i begge pendlingsretninger. Især kravene til sprogkundskaber tyder på at være steget, og også den formelle dokumentation af kvalifikationer spiller en stadig større rolle.

Det kan endvidere konstateres, at antallet af grænseoverskridende aktive studerende og elever/praktikanter stiger som følge af de ofte gode muligheder i nabolandet. Det forholder sig tilsvarende med spørgsmål fra mulige tilflyttere, som især på grund af de lave huspriser ønsker at gøre brug af deres mobilitetsrettigheder. Den generelle tendens til at starte og slutte et arbejdsforhold med kort varsel, såvel som at have flere arbejdspladser og flere uddannelser samtidigt, stiger. Også selv om der ikke foreligger egne statistiske datakilder på området, kan man

drage den slutning på grundlag af de spørgsmål, som rådsøgende retter til Regionskontor & Infocenter.

De atypiske leve- og arbejdsforhold fører til udviklede spørgsmål og til tider også til frustration hos de rådsøgende, fordi sagsbehandlingen hos de ansvarlige myndigheder varer længe.

Der vil for fremtiden skulle gives mere rum til dette emnefelt og de særlige spørgsmål fra denne gruppe af grænsependlere.

Afslutningsvis skal der nævnes, at mangel på fagfolk, efter at Tyskland har indført mindstelønnen og tyske arbejdsgivere har øget attraktiviteten af tyske arbejdsforhold, har ført til at tyske arbejdstagere undersøger nøje om et arbejdsforhold i Danmark kan betale sig.

Nye spørgsmål og gamle kendinge

Efter etableringsfasen i 2004 - 2005 behøvede Infocentret ikke længere at beskæftige sig med den aktive markedsføring. Foruden en god søgning til rådgivernes træffetider og mange forskellige opgaver back office, er kendskabet til centrets fortrin og gode arbejde blevet udbredt via mund til mund-propaganda.

Regionskontor & Infocenter i Padborg er kontaktsted for grænsependlere, arbejdsgivere og i stigende grad også for myndigheder og andre aktører. Både materielt og især med hensyn til medarbejdernes kvalifikationer er der efterhånden blevet opbygget en kompetence inden for dansk-tyske forhold i grænseregionen, som er uden sidestykke. Det er frem for alt resultatet af

kompleksiteten i de emner, der rettes henvendelse om, og folks individuelle situation, som spørgsmålene er udsprunget af, men også strømmenes dynamik og forandringer på arbejdsmarkedet. I den nuværende praksis fører det til, at der foruden stadig nye spørgsmål og problemer fortsat rettes henvendelse om 'gamle kendinge'. Grundlæggende viden om skattesystemer og social sikring går hånd i hånd med ændringer i den enkeltes tilværelse og et forandret arbejdsmarked, som begge til stadighed bliver mere komplekse og mobile.

Fremtidsudsigter

Arbejdsresultaterne fra projektet Pontifex, som blev afsluttet i 2014, blev i lang tid brugt af Infocentret som fagligt grundlag for det daglige arbejde. På grund af en del lovmæssige ændringer er dette nu ikke længere muligt. Som kilde til juridiske spørgsmål og analyser bruges nu samarbejdet med Grenznetz. Grenznetz har nu eksisteret i 10 år og der er mange kompetencer at hente, bl.a. indenfor områderne skat og socialret, fra 5 yderligere grænseregioner. Efter etableringen af Arbejdsmarkedsudvalget under Region Sønderjylland-Schleswig, præsenteres mobilitetsbarrierer og løsningsforslag for de politisk ansvarlige. Øget opmærksomhed på dette område viser tydeligt hvor vigtig arbejdsmarkedet er for det grænseoverskridende samarbejde.

Tak

Region Sønderjylland-Schleswig og Regionskontor & Infocenter vil gerne rette en tak til alle samarbejdspartnere i Danmark og Tyskland for det gode og konstruktive samarbejde til fordel for et arbejdsmarked, hvor grænsen spiller en stadig mindre rolle. Der skal også samtidig lyde en tak til alle borgere, myndigheder og organisationer, der har vist os deres tillid ved at dele deres spørgsmål, sorger og bekymringer med os, så vi har kunnet finde frem til de rigtige løsninger. Vi vil også fortsat være behjælpelige, for netop det står Region Sønderjylland-Schleswig for tro mod mottoet: 'Grænsependlere - tilflyttere - vi hjælper!'

